

DRAMA FİLM MEKANLARINDA KULLANILAN DONATILARIN SEÇİLMİŞ FİLMLER ÜZERİNDEN TARİHİ SÜRECİNİN OKUNMASI

Gülşah ÜNER*
Ebru ERDOĞAN**

Özet

Mimarlığın, geçmişten bugüne birçok sanat ve bilim dallarıyla etkileşim içinde olduğu bilinmektedir. Mimarlık; resim, müzik, heykel, edebiyat ve sinema gibi sanat alanlarında önemli bir yere sahip olurken, Vermeer'in resimlerinden kübist resimlere, Bach'ın müziği, Herman Melville'nin Mobydick'i de mimarlara ilham kaynağı olmuştur. Sinema ve mimarlık arasındaki ilişki ise özellikle son zamanlarda hem mimarlık hem de sinema alanlarında çok daha fazla incelenen bir konu haline gelmiştir. Mekân kavramı her iki disiplinin de ortak ögesi olarak ele alınmakta, sinema mekânı aktör olarak kullanırken, mimarlık mekânın farklı temsillerini üretmektedir. Bu bağlamda bakıldığı zaman mimarlık ve sinema dış mekân-iç mekân duygusunu en çok hissettiren ve deneyimleten sanat dallarıdır. İç mekân, kullanıcının bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarına cevap veren, kültürel ve sosyal karakterini taşıyan, korunma içgüdüğü ile fiziksel olarak çevrelenmiş bir alandır. İç mekânın şekillenmesini sağlayan donatı ise, toplumun inancına, kültürüne, kimliğine göre biçimlenmektedir. Bu nedenle çağın ve dönemin özelliklerini yansıtan donatılar, tarihsel açıdan önemli bulgular taşıyabilmektedirler. Bu çalışmada seçilen drama filmlerin (*2001: A Space Odyssey, 1968; 9 ½ Weeks, 1986; Love & Friendship, 2016*) mekânlarında kullanılan donatılar ile hikâyenin geçtiği tarihi dönem arasındaki ilişki irdelenecek olup, film-mekân-donatı ilişkisi yorumlanacaktır. Çalışmanın amacı, mimarlık ve sinema arakesitinde seçilen filmler üzerinden donatı kullanımına, tasarım özelliklerine, yoğun kullanılan donatılara odaklanarak hangi stillerin filmlerde görüldüğüne cevap aramaktır.

Anahtar Kelimeler: Donatı, Dram Filmleri, İç Mekân, Sinema, Sinema Mekânları

* Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, gulsah.uner@selcuk.edu.tr

** Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, erdogan@selcuk.edu.tr

READING THE HISTORICAL PROCESS OF THE EQUIPMENT USED IN DRAMA MOVIE PLACES THROUGH SELECTED MOVIES

Abstract

Architecture is known to interact with many branches of art and science from past to present. While architecture has an important place in art fields such as painting, music, sculpture, literature and cinema, from Vermeer's paintings to cubist paintings, Bach's music and Herman Melville's Mobydick inspired architects. The relationship between cinema and architecture has become a subject that has been studied much more recently in both architecture and cinema. The concept of space is considered as a common element of both disciplines, while cinema uses space as an actor, architecture produces different representations of space. In this context, architecture and cinema are the most disciplines of art that make people feel and experience the feeling of outdoors-interiors. The interior space is an area that responds to the individual and social needs of the user, has a cultural and social character, and it is physically surrounded by the instinct to be protected. The furniture provides the shaping of the interiors is shaped according to the belief, culture and identity of the society. Therefore, furniture reflecting the characteristics of the era and the period can carry important findings from a historical point of view. In this study, the relationship between the furniture used in the spaces of the selected drama films (*2001: A Space Odyssey, 1968; 9 ½ Weeks, 1986; Love & Friendship, 2016*) and the historical period of the story will be examined, and the relationship between film-space-furniture will be interpreted. The aim of the study is to seek answers to the usage of the equipment, design features, the equipment used extensively, which styles are seen in the movies through the movies selected in the intersection of architecture and cinema.

Keywords: Furniture, Drama Films, Interior Design, Cinema, Movie Places

Giriş

Mimarlığın tarihsel süreç içerisinde birçok bilim ve sanat dalıyla karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu bilinmektedir. Bu birliktelikler incelendiği zaman en iyi olanın yedinci sanat olan sinema olduğu görülmektedir (Ertem, 2010, s. 21). Mimarlık ve sinema ilişkisinde bu iki sanat dalını bir araya getiren, birbirlerinden etkilenmelerine ve birbirlerini kullanmalarına sebep olan etkenler ilk önce akla gelmelidir. Bu birliktelik hem mimarlık hem de sinemanın kendini geliştirmesi açısından önemlidir. Sinema ve mimarlık arasındaki etkileşimine sebep olan faktörler belirlenip hangi yollar ile bu etkileşimin sağlandığı, mimarlığın bu etkileşimden ne şekilde yararlandığı ya da yararlanması gerektiği, sinema ve mimarlık arasındaki etkileşimi kuran bu faktörlere

mimarlığın nasıl bir bakış açısıyla yaklaşması gerektiği konusu üzerinde durulabilir (Öztürk, 2012, s. 30-31).

Mimarlık ve sinema ara kesitinde yapılmış literatür çalışmaları incelendiğinde; Güntan'ın, Wall Street Borsa (1987) filmi aracılığı ile sinema ve mimarlık arasındaki ilişkiyi incelediği görülmektedir. Sinemanın geçmişten günümüze kadar çekmiş olduğu filmlerdeki mekân seçimleri araştırılıp, karakterlerin kullandığı mekânlar ile sosyal statüleri arasındaki ilişkiye değinilmiştir (Güntan, 2007, s. 12). Beşışık, sinema ve mimarlıkta mekân deneyimi özelinde, sinema ve mimarlık ilişkileri, tarihsel süreç, metot, teknikler ve birbirlerine referans olma potansiyellerini araştırmıştır. Bu bağlamda, mimari mekânın sinema mekânına kattıkları; mimari mekân tasarımında kullanılan sinematografik teknikler, kadraj, montaj, sekans ve ışık başlıkları altında her iki sanat disiplininin ürünleriyle örneklenerek araştırılmıştır. Hem sinematik hem mimari yönleri ile irdelenerek, sinemanın mimarlığa, mimarlığın ise sinemaya sağlamış olduğu ve gelecekte sağlayabileceği potansiyeller sorgulanmıştır (Beşışık, 2013, s. 4). Çalgıcı çalışmasında, THX 1138 (Lucas, 1971) filmi üzerinden mekân ve insana dair okumalar yapmış, mimarlık ve sinema etkileşiminin incelendiği çalışmalara ek olarak sinemasal mekânın kurgulanmasında çevre psikolojisi, mimarlık ve sinemanın mekân üzerinden kurduğu ilişkinin önemine değinmiştir (Çalgıcı, 2013, s. 80). Erdoğan ve Yıldız ise Bulut Atlası filmi üzerinden zaman ve mekân kavramlarının paradoksal ilişkisine bakmışlardır. Bu çalışmada farklı iki disiplinin zamanı ve mekânı nasıl kullandıkları incelenmiş, çağımız toplumunun sorunsallarına ve geleceğin kentine dair çıkarımlar yapılmıştır. Değişen toplum yapısına ve modern çağa bağlı kalarak, zaman ve mekân algısındaki farklılaşmalar analiz edilmiştir (Erdoğan ve Yıldız, 2018, s. 24).

Mimarlık ve sinema ilişkisine bakıldığında ortak teknik ve kavramların kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan bir tanesi mekândır. Mekân ve sinema arasındaki ilişki sinemanın, olayları ve karakterleri mekândan bağımsız kurgulayamamasından kaynaklanmaktadır. Mekân, sinemada bir aktör gibi yer alarak olayların yansıtıldığı, insan yaşamının anlatıldığı, toplumsal hayatı ve deneyimleri betimleyen, bireyin sosyal sınıfını gösteren, alternatif yaşamsal durumlar sunan bir araç olmuştur (İğdeli, 2013, s. 13). Mimarlık ve sinema arasındaki ilişki çerçevesinde ortak olarak kullanılan bir diğer öge ise mobilyadır. Sinema mekânlarının da mimari mekânlar gibi mobilyaya ihtiyacı vardır. Bronitzer sinema ile ilgili olan düşüncesini şöyle açıklamaktadır: *“Gerçeklik etkisi diğer alanlardan daha köklü, daha mükemmel ve daha algılanabiliridir.”* Bu bağlamda mobilyanın tarihsel süreç içerisindeki gelişiminin somut karşılığını bize sunabilecek alanlardan bir tanesi de tartışmasız olarak sinemadır. Filmlerde kullanılmak üzere seçilen ya da

tasarlanan mobilyalar anlatılmak istenen hikâyeyi güçlendiren veya vurgulayan elemanlar olarak karşımıza çıkar (Erbay vd., 2017, s. 482).

Bu çalışmanın amacı ise seçilen filmler üzerinden (*2001: A Space Odyssey, 9 ½ Weeks, Love & Friendship*) donatı kullanımını, tasarım özelliklerini, en çok hangi tür donatıların görüldüğünü ve donatılarda hangi stillerin ağırlıklı olduğunu analiz ederek incelemek, filmlerde geçen iç mekân tasarımı, kullanılan donatılar ve bu donatıların stilleri ile gelecek sinema-iç mimarlık alanlarına öngörü oluşturmak ve literatüre katkı sağlamak, tasarımcıların sinema ve televizyon sektöründe, set ve sahne tasarımında çalışabilmeleri fikrini yaygınlaştırmak hatta bir el kitabı basmaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır ve çalışmanın sınırları için filmler belirlenmiş, seçilen filmler için künye oluşturularak tanımlanmış, analiz edilerek irdeleme tabloları hazırlanmıştır. Seçilen filmler 1968, 1986, ve 2016 yıllarında çekilmiştir. Filmlerin yaklaşık 20 yıl aralıklarla seçilmesi donatıların tarihsel süreçte incelenmesi amacına yöneliktir.

Mobilyanın Tarihi Süreç İçerisinde Gelişimi

Mobilya tarihsel süreç içerisinde insanların sosyal ve kültürel yaşamlarına göre şekil alırken, aynı zamanda insanların statüleri de göz önüne alınarak tasarlanmıştır. Bulunduğu bölgeye ve malzemeye göre tasarlanan mobilyalar çeşitli tarzlarda ve üsluplarda tasarlanır. Donatılar kullanıldığı döneme göre değişiklik göstermektedir. Dolayısıyla donatılar dönemin dini inancına, sosyo-kültürel yapısına göre şekil almaktadır. İlk Çağlarda bile mobilyaya büyük önem verilmiştir. Binlerce yıl önce mobilyanın yapımının başladığını kanıtlayan birçok mobilya örneği sergilenir durumdadır. İnsanlar ilk olarak oturma amacıyla taştan ve ağaçtan çeşitli mobilyalar yapmışlardır (Ataş, 2015, s. 12). Gereksinimin çoğalması yapım aletlerinin gelişmesi ile mobilyaların malzemeleri, büyüklüklerini, bağlantı elemanlarının kulpları ve süslemeleri de buna bağlı olarak gelişmiş ve değişmiştir. Bu gelişim ve değişimde zamanın mimari stillerinin oldukça geniş bir etkisi olmuştur. Sanatçılar her dönemde kendilerine özgü estetik, beceri ve düşünme kavramlarını mobilyalara yansıtmışlardır (Kurtoğlu, 1986, s. 70). Bu bağlamda Tablo 1’de özetlenmiş olan mobilya tarihine bakıldığında gelişim ve değişim sürecinin dönemleri görülmektedir.

Geçmişten günümüze kadar ulaşılmış ilk mobilya örneklerini Mısır’da görülmektedir. Mısır mobilya sanatında, basit yapılı, kare ayaklı, kemer destekli ve genel olarak deri ile kaplanmış ve günümüzde de kullandığımız katlanır tabureler kullanılmıştır. Bu tabureler yine günümüzde kullanılan ve o dönemde icat edilmiş “zıvana” geçme sistemleri veya “kırlangıç” geçme sistemleri kullanılarak yapılmıştır. Mısır döneminden sonra Mezopotamya mobilyasına bakıldığında mobilya ve eşyalarda denge ve uyumdan çok süslemeye önem vermişlerdir. Ahşap

malzemeyi çok nadir kullanmışlardır. Ahşap dışında daha çok metal aksesuarlara önem verilmiştir. Yapılan arkeolojik kazılardan edindiğimiz bilgilere göre heykel, süs eşyası, insan figürleri, bronz kelepçeler ve mobilya ayaklarında aslanpençesi, kozalak şekillerine rastlanmıştır. Mezopotamya'dan sonra Anadolu mobilyası incelendiğinde yoğun olarak masa ve sehpa tabloları cevizden, ayaklarının şimşirden olduğu görülmüştür. Kakmalar kokulu ağaçlar kullanılarak yapılmış böylelikle böceklenme ve tahribat gibi sorunların önüne geçilmiştir. Yataklar sedir, köşe blokları porsuk taşıyıcılar ise porsuk ve şimşir kullanılarak yapılmıştır.

MOBİLYANIN TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE GELİŞİMİ	
İlk Çağ Mobilya Sanatı – Antik Dönem (M.Ö. 4000- M.S. 476)	Mısır Mobilya Sanatı
	Mezopotamya Mobilya Sanatı
	Anadolu Mobilya Sanatı
	Yunan Mobilya Sanatı
	Roma Mobilya Sanatı
Orta Çağ Mobilya Sanatı – Roman ve Gotik Dönem (M.S. 476- 1550)	Bizans Mobilya Sanatı
	Türk Mobilya Sanatı
	Roman Mobilya Sanatı
	Gotik Mobilya Sanatı
Rönesans Mobilya Sanatı – Rönesans Dönem (M.S. 1500- 1600)	
Barok ve Rokoko Mobilya Sanatı – Klasik Dönem (M.S. 1600- 1780)	Barok Mobilya Sanatı
	Rokoko Mobilya Sanatı
Yeni Çağ Mobilya Sanatı – Neoklasik Dönem (M.S. 1770 – 1850)	XVI. Louis Stili
	Directoire Stili
	Queen Anne Stili
	Georgian Stili
	Dört Büyükler Dönemi
	Thomas Chippandele
	George Hepplewhite
	Robert Adam
	Thomas Sheraton
	Empire Stili
	Louis Philippe Stili
Biedemeier Stili	
Yakın Çağ Mobilya Sanatı – Yenileşme Dönem (M.S. 1789- 1900)	
Çağımız Mobilya Sanatı – Modern ve Kübik Dönem (M.S. 1900- ...)	

Tablo 1: Tarihi Süreç İçerisinde Mobilyanın Gelişimi

Yunan Mobilyaları, Eski Mısır Döneminde de görülen tabure, masa, sandalye, yatak vb. gibi mobilyalardır. Mobilyalarında malzeme olarak metal ve bronz ağırlık vermişlerdir. Ahşap malzeme çok az kullanılmıştır. Yunan mobilyasında önceki dönemlerde görüldüğü gibi özellikle üçayaklı sehpa ve arkalı sandalyelerin kullanılması uygarlıkların birbirleriyle etkileşimlerinin en büyük göstergesi olarak kabul edilebilir. Roma Sanatının ve mobilyasının Yunan Sanatının benzer özellikler gösteren bir uzantısı olduğu kabul edilmektedir. Ahşap, metal ve taş süsleme malzemeleri ile mobilyalar yapılmıştır. Tunç ve bronz malzemeler arasında en çok kullandıkları olmuştur (Şekercioğlu, 2017, s. 17). Orta çağ mobilya sanatına bakıldığında; doğu sanatının etkisi altında kalması ile çok süslü olması Bizans'ın, oymalı kakmalı mihrap, pencere, rahle ve kapılar ile bunun dışında çiçek ve geometrik motiflerin kullanılması Türk mobilyasının özellikleridir. Mobilyaların aşırı derecede süslü ve anıtsal değerinde olması ve çeşitli birleştirme tekniklerinin kullanılması Roma'nın, en çok kullanılan malzeme olan meşe ile mobilyalardaki kalın torna ayaklar Gotik'in sembolüdür (Kurtuluş, 1986, s. 74-75). Gotik mobilyasında özellikle koyu renk ağaç malzeme çok fazla kullanılmıştır. Sivri kemer ve tonoz mimaride olduğu gibi donatıda da hâkimdir. Mimari tarzlarına uygun olarak büyük ve şatafatlı donatılar yapmışlardır. Geometrik şekiller, bitki ve çiçek motifleri yaygın olarak kullanılmıştır. KİLİSE mobilyalarının yapımına çok önem verdikleri için ev mobilyalarında çeşitlilik yönünden azdır. Genellikle sandalye, masa, sedir ve karyoladır (Şekercioğlu, 2017, s. 25). Rönesans'ta ise süslemeciliğe dayanan oyma ve kabartmalara, dolap kapaklarına yapılan yağlı boya resimlerine rastlanmaktadır. Tablo değeri taşıyan gerçek resimler dolapların kapaklarına yağlı boya ile yapılmıştır. Dolayısıyla marangozluk geri planda kalmıştır. Bu dönemde Gotik dönem mobilyasında kullanılan malzemelerin aksine ceviz ve meyve ağaçları gibi sert ve yumuşak ağaçlar kullanılmıştır. Mobilya döşemesinde altın işlemeli kadifeler, kabartma deriler, gümüş ve pirinç raptiyeler kullanılmıştır. Barok dönemi mobilya sanatı incelendiğinde en önemli özelliklerden biri çoğunlukla üst görünüşlerdeki dairesel dönüşlü olan köşelerdir. Donatıların ön ve yan görünüşlerinde ise iç ve dış bükey yüzeyler görülmektedir. Bunun yanı sıra çok süslü ve kıvrımlı oymalar karşımıza çıkmaktadır. Kapılarda arabesk oymalar görülürken tavanların ise genellikle ceviz ağacıyla kaplandığı görülmektedir. Mobilyalar çoğunlukla ağaç malzemenin yapılmıştır. Yatak, sarmal ayaklı sütunlar üzerine yerleştirilmiştir. Dolaplar motifler ile süslü çekmecelere bölünmüştür. Rokoko mobilyasında ise karışık ve kompleks çizgiler, kabartmalı yüzeyler, derin oymalar, canlı ve kontrast renkler ile göz kamaştırıcı bir tarz olarak donatılara yansımıştır. Duvarlar ince oymalı lambri kaplamalar kullanılarak kaplanmıştır. Gül ağacından kakma çiçek süsleri, lake üzerine boya ve uzak doğu konuları donatıların yüzeylerine işlenmiştir.

Barok ve Rokokonun süslemesine tepki olarak ortaya çıkan Yeniçağ mobilya sanatında mobilyalar daha yalın ve minimaldir. Barok ve Rokoko'nun şatafatlı tarzına tepki olarak ortaya çıkan minimal donatı tarzlarının yapılmasında Fransa'da XVI. Louis, Directoire, Empire, Louis Philippe, İngiltere'de Queen Anne, Dört büyükler denilen Chippendale Adam Hepplewhite, Sheraton, Georgian I, II ve III ile Almanya'da Biedemeier stilleri görülmüştür. Genellikle oyma ve kabartmalar tamamen bitmiş, donatıların ayakları düz ya da eğmeçli hale gelmiştir. Süslemede ise birkaç aplik çitası yeterli bulunmuştur. Yakınçağ'da mobilya alanında yeni bir üslup yaratmak yerine eski üsluplar üzerinden tasarımlar yapılmış, modern stile geçmek amaçlanmıştır. Bu dönemde bulunan ağaç işleme makinalarının icadı ile o döneme kadar sadece saray ve çevresine yönelik mobilya gereksinimi, sosyal değişimler ve ekonomik gelişmeler sebebiyle geniş halk kitlelerine yayılmaya başlamıştır. Günümüz mobilya sanatında ise kullanım amacına ve yeni materyallere uygun mobilya yapma hedefi vardır (Kurtoğlu, 1986, s. 78-90).

Drama Filmlerinde “Film-İç Mekân-Donatı” Bağlantı Analizi

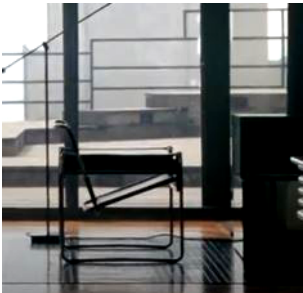

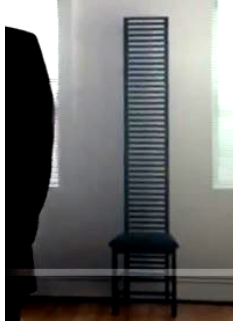

1968 yılında Stanley Kubrick'in çekmiş olduğu 2001: A Space Odyssey filmi, Arthur C. Clarke'ın The Sentinel adlı hikâyesini konu olarak ele almaktadır. Film; evrim, teknoloji, insanın yarattığı aletler ve bu aletlerle ilişkisini sorgular; insan hayatını kolaylaştırmak için yarattığı aletlerin, özellikle uzay gibi savunmasız olduğu bir ortamda esiri olmuştur. Jüpiter görevinde Discovery One gemisinin beyni olan bilgisayar (HAL 9000) yönetimi ele geçirir ve dehşet saçar (Beşişik, 2013, s. 63). Film mekânlarında geçen donatılar incelendiği zaman karşımıza Olivier Mourgue'nin tasarlamış olduğu parlak kırmızı djin sandalyelerini ve Eero Saarinen'in tasarladığı sehpayı filmin 27' 09" karesinde çıkmaktadır (Tablo 2). Bu sahnede Dr. Lyod ve Bay Miller lokantaya yemeğe giderken lobide arkadaşlarıyla karşılaşır ve onlarla sohbet etmek için lobide oturur. Filmin en çok dikkat çeken mobilyaları olan djin sandalye ve sehpa Hilton Uzay İstasyonunun 17. Katındaki lobide karşımıza çıkmaktadır. Filmin 41' 47" karesinde görülen Lounge Chair'in tasarımı ise Geoffrey Harcourt'a aittir. Donatı Clavious'ta gerçekleşen Uzay Bilimleri Konseyi toplantı salonunda kullanılmıştır. Toplantıya Dr. Lyod ve birçok doktor katılmıştır. Filmde görülen donatı tasarımlarına bakıldığında her birinin modernizm ögesi olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Pop Art'ın mobilya tasarımlarının filme yansıdığını tablodan görmekteyiz. Dönemin moda malzemesi plastik, kolayca şekil alabilmesinden dolayı organik formlar elde etmek için kalıplama döküm malzemesi olarak kullanılmıştır. Oliver Morgue'un tasarladığı Djinn Chair bu dönem Pop Art etkisi altında plastik kullanımının da tasarıma olan etkilerini gözler önüne sermektedir. Bu dönemdeki seri üretim kolaylığı, birçok renk seçeneği ve ergonomik konfor, dönemin tasarım yaklaşımının büyük bir kısmını oluşturur. Bu tasarım

yaklaşımına göre ucuz üretimi, sağlamlığı ve kolayca organik formlar alabilmesi bakımından plastik, dönemin seri üretiminin ana unsuru haline gelmiştir (Engin, 2018, s. 57). Geoffrey Harcourt ise Adolf Loos'un "Süs suçtur" sözünden yola çıkarak işlevselliği ve sadeliği ön plana alan bir tasarım yapmıştır. Lounge Chair karşımıza modernizm ögesi olarak çıkmıştır.

2001: A Space Odyssey (1968) İç Mekân – Donatı Analizi	
FİLM KARESİ	KULLANILAN DONATI
	 <p>Olivier Mourgue- 1965 <i>"Djin Sofa"</i></p>
	 <p>Geoffrey Harcourt- 1963 <i>"042 Lounge Chair"</i></p>
	 <p>Eero Saarinen- 1957 <i>"Seha"</i></p>
	 <p>Olivier Mourgue- 1965 <i>"Djin Sofa"</i></p>

Tablo 2: 2001: A Space Odyssey (1968) İç Mekân – Donatı Analizi

Adrian Lyne'in 1986 yılında yönettiği 9 ½ Weeks filminde dokuz buçuk hafta boyunca sürecek olan bir aşk hikâyesi konu alınmaktadır. Sinema türü olarak romantik/dram kategorisinde yer alır. Filmde kocası tarafından terk edilen Elizabeth New York'taki bir sanat galerisinde çalışmaktadır. Elizabeth iş hayatının önüne geçilemeyen rutin döngüsü sonrasında kendisini sıkıcı bir hayatın içinde bulmuştur. Bu durumu yavaş yavaş kabullenmeye başladığı bir dönemde hayatına giren şık giyimli ve yakışıklı John, Elizabeth'in kurallarla kurulu dünyasına girmeye çalışır. Genç kadın çok iyi bilmektedir ki, kaçmaya çalıştıkça ileriye götürdüğü bu ilişkiden hasarsız çıkması mümkün değildir. Filmde John ve Elizabeth'in dokuz buçuk hafta sürecek bir aşk macerası anlatılmaktadır.

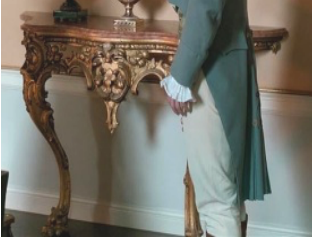

9 ½ Weeks (1986) İç Mekân – Donatı Analizi	
FİLM KARESİ	KULLANILAN DONATI
	 <p>Richard Meier-1978 "Şezlong"</p>
	 <p>Marcel Breuer-1925 "Wassily Chair"</p>
	 <p>Charles Renne Mackintosh-1902 "Mackintosh Hill house Chair"</p>

Tablo 3: 9 ½ Weeks (1986) İç Mekân – Donatı Analizi

Tablo 3 incelendiğinde kullanılan mobilyaların Bauhaus dönem mobilyaları olduğu görülmüştür. Fonksiyonun ve işlevin ön planda olduğu, ucuz ve kalıcı ürünlerin üretildiği yeni bir dönemdir. "Form fonksiyonu takip eder" özdeyişiyle bu tavır tasarım tarihine geçmiştir. Fonksiyonel tasarımı ön planda tutarak aynı zamanda teknolojik ve estetik açıdan değer taşıyan ürünler ortaya çıkmıştır. Yeni malzeme ve teknikleri bir arada kullanırken malzeme, renk, form ve teknoloji arasında yeni ilişkiler kurulmuştur. Bauhaus'un öncülerinden Marcel Breuer Dessau'da metal borularla yaptığı mobilyaları ile tasarıma yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bir bisikletin gidonundan esinlenerek tasarladığı "Wassily" adlı sandalye; branda ile yapılmış oturma kısmı, sırt kısmı ve kolluk parçaları, bükülmüş borulardan oluşan bir sisteme bağlanmıştır (Şekercioğlu, 2017, s. 45). Mackintosh Hill house sandalyesi modern tasarım ilkesini benimseyerek tasarlanmıştır. Orta Çağ tahtlarını anımsatan bu sandalye Japonyadan ilham alınarak tasarlanmıştır. Dişbudak ağacı kerestesi siyaha boyanarak malzeme olarak kullanılmıştır. Sandalyenin arka yüksekliği 1,41 metreye ulaşarak standart ölçüleri kırmıştır. Buna ek olarak arkalık için kullanılan çubuklar dinamizm yaratarak monotonluktan kurtulmayı amaçlamıştır.

Love & Friendship (2016) İç Mekân – Donatı Analizi	
FİLM KARESİ	KULLANILAN DONATI
	 <p>Louis XVI Style "Chair"</p>

		<p>Thomas Chippendale <i>“Chair”</i></p>
		<p>Louis XVI Style <i>“Cane Chair”</i></p>
		<p>Rokoko Dönemi Louis XV Stili <i>“Dekoratif Sehpa”</i></p>

Tablo 4: Love & Friendship (2016) İç Mekân – Donatı Analizi

Kate Beckinsale, Xavier Samuel ve Morfydd Clark’ın başrollerini paylaştığı, Whit Stillman’ın yönettiği 2016 yapımı Love & Friendship filmi, Jane Austen’in romanından uyarlanmıştır. Dul Lady Susan Vernon’un 1790’lı yıllardaki hikâyesini konu almaktadır. Alımlı ve bir o kadar da çıkarıcı bir portre sergileyen Lady Susan Vernon adındaki başkarakterin, eski eşinin mirasını umarsızca harcadığı için kendine yeni bir eş arama çabalarını konu almaktadır. Bununla sınırlı kalmayıp kızına da bir eş arama girişimlerinde bulunmaktadır. Kendisinin ve kızının geleceğini garantiye alma çabası filme hem komedi hem de sosyal bir eleştiri niteliği kazandırmaktadır.

Filmin 10’ 05” karesinde misafir odasında kullanılan Rokoko Dönemine ait olan Louis XV. stili dekoratif sehpa karşımıza çıkmaktadır. Bu dönem donatıları hafif, zarif ve süslü olup yapımındaki işçilik ince ve özenlidir. Bütününde yuvarlak ve kavisli çizgiler egemendir. Masalar, yazıhaneler küçük ölçülü olup şişkin, bombeli yüzeyler dalgalı, kıvrık kenar çizgilerine sahiptir. XV. Louis stilinin baskın özelliklerinden bir tanesi süreklilik ilkesidir, böylece parçaların birliği ve sürekliliği ortaktır. Louis XVI. Stiline bakıldığı zaman sandalye ve koltukların arkalıkları oval

veya dikdörtgen şeklinde yapılmıştır. Arkalığın taç kısmında bazen çiçek demeti veya sepeti oymalar uygulanmıştır. Sirt desteği çerçevesinin oyma süslemelerinde saç örgüsü, iç içe geçen daire ile stilize edilmiş, yaprak ve çiçek motiflerine yer verilmiştir. Sade bırakılanlarında ise oluk veya fitil açılmıştır. Kol desteği ise içe doğru kavisli ve çoğu kez akantüs yaprağı oyma bezemelidir. Louis XVI. Stil sandalye filmin 10' 05" karesinde Lady Susan'ın Churchill'deki akrabalarının evindeki misafir odasında karşımıza çıkmaktadır. *Cane chair* tarzı oturma birimlerinde ise temel formlar minimal çizgilere sahiptir. Mobilyalar insan ölçüleri göz önünde tutularak daha minimal hale getirilmiş, estetik ve rahatlık bakımından yeni boyutlar kazanmıştır (Yeliz, 2013, s. 56). *Cane Chair* filmin 08' 38" karesinde Susan'ın Churchilldeki misafir olarak kaldığı yatak odasının makyaj sandalyesi olarak kullanılmıştır. Yeni Çağ Mobilya Sanatı – Neoklasik Dönem (M.S 1770 – 1850) Thomas Chippendale tarzı sandalyelerde ön ayaklar dikey konumlu, düz ve kare kesitlidir. Alt destek kayıtları çoğu kez yanlara konulmuş ortadan bir ara kayıtlı bağlanmıştır. Bu stilde konstrüksiyon sağlamlığına biçim kadar önem verilmiştir (Kurtoğlu, 1986, s. 83). Filmin 04' 06" karesinde Lady Susan'ın eve giriş sahnesinde evin giriş bölümünde karşımıza çıkmıştır. Giriş holünde kullanılan dekoratif sehpa sağlı sollu iki yanında konumlandırılmıştır.

Bulgular

Donatı tasarımları film senaryolarında her zaman önemli bir yere sahip olmuştur. Filmlerde kullanılan donatıların tasarım özellikleri filmlerin kurgusuna bağlı olarak oluşturulan iç mekân set tasarımlarıyla uyumlu olarak şekillendirilmektedir. Tablo 5 incelendiği zaman seçilen filmlerde film senaryosuna uygun mekân ve donatıların kullanıldığı görülmektedir. İrdelemede öne çıkan bulgu özel tasarımcılara ait mobilyaların yoğun olarak oturma elemanlarından oluşmasıdır. Nadir olarak masa kullanımı da tespit edilmiştir. Seçilen filmlerde özel donatı tasarımlarının yanı sıra mevcut stillere ve dönemlere ait donatıların da kullanıldığı görülmektedir. Özellikle 2001: A Space Odyssey (1968) ve 9 ½ Weeks (1986) filmlerinde, yönetmenler minimal tarzda ve modern mobilyalar kullanmıştır. Love & Friendship filminde ise dönem mobilyaları ve stillerine ait donatılar kullanılmıştır.

<p>2001: A Space Odyssey (1968)</p> 	 <p><i>"Modern"</i></p>
<p>9 ½ Weeks (1986)</p> 	 <p><i>"Bauhaus"</i></p>
<p>Love & Friendship (2016)</p> 	 <p><i>"Rokoko, Louis XVI, Thomos Chippanndale"</i></p>

Tablo 5: Seçilen Filmlerin İç Mekân – Donatı Analizi

Sonuç

Çalışmanın amacında da bahsedildiği gibi seçilen filmler üzerinden donatı kullanımına, tasarım özelliklerine, yoğun kullanılan donatılar ve hangi stillerin filmlerde görüldüğüne cevap aramaktır. Bu bağlamda sorulara cevap aranmış, mimarlık ve sinemanın mekânsal ortak yönleri başta olmak üzere tasarım, senaryo, psikolojik, sosyolojik etmenler de dâhil olmak üzere birçok ortak paydada bulunduğu görülmüştür. Teknik, anlamsal, fiziksel özellikleri gibi ortak paydaları üzerinden her iki disiplin de büyük kitlelere ulaşmaktadır. Set tasarımları ve bu setlerde çalışan tasarımcılar arasındaki ilişki, iç mekân tasarımları ve iç mimarlar arasındaki ilişkiye benzemektedir. İncelenen filmlerde film bütçesi, film yapım süresi ve mekân tasarımına ağırlık verilmesi gibi çeşitli nedenlerden dolayı filmlere özel mobilya tasarımının çok tercih edilmediği görülmüştür. Mobilya tasarımının ikinci planda tutulduğu, genelde mevcut tasarımların ya da mevcut stillere ait mobilyaların kullanıldığı tespit edilmiştir. Film için kurgulanmış mekânlar tasarlanırken etkilenilen mobilya stillerin ve bu stilleri filme kattıkları değer oldukça dikkat çekmektedir. Özünde tasarım esaslı bu iki disiplinin birbirleriyle olan etkileşimleri ile ortaya çıkan iç mekân ve mobilya ön görüleri gelecekte çekilecek olan filmlere fikir verici niteliklere sahip olmaktadır. Sonuç olarak seçilmiş dram filmlerinde kullanılan mobilyaların detaylı analiz ve irdelemeleri yapılmıştır. Filmlerde geçen iç mekân tasarımı, kullanılan donatılar ve bu donatıların stilleri ile gelecekteki sinema-iç mimarlık ilişkisi çalışmalarına öngörü oluşturmaktadır ve literatürde yer alması gereken bir konudur. Bu alanda farklı açılardan bakılarak yeni konular hakkında çalışmalar yapılabilir. Sinema sektöründe veya set tasarımında çalışacaklar için daha geniş bir bakış açısıyla hazırlanan bir el kitabı basılabilir. Bu çalışma tasarımcıların sinema ve televizyon sektöründe, set ve sahne tasarımında çalışabilmeleri fikrini yaygınlaştırabilir. İç mimarlık ve sinema arasındaki bu ortak paydalar; iç mimarların sinema alanında uzmanlaşarak film setlerinde set tasarımcısı, sanat yönetmeni veya yapım tasarımcısı olarak da görev alabildiklerini göstermektedir. İç mimarlık, mobilya ve dekorasyon, ahşap ve mobilya, sahne tasarımı, sinema ve televizyon programlarındaki öğrencilerin ilgili programlarda verilen ders içeriklerinde kullanılabilecek bilgiler olarak da değerlendirilebilir.

Kaynakça

Ataş D. H. (2015). *Georgian Dönemi İç Mekân ve Mobilya*, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Beşışık, G. (2013). *Sinema ve Mimarlıkta Mekân Kurgusu ve Kavrayışı*, Bina Bilgisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çalğıcı, K. P. (2013). Çevre Psikolojisi Kavramlarıyla Bir Filmin Analizi: THX 1138, *METU JFA Dergisi*, Sayı/2, 63-80, DOI: 10.4305.
- Erdoğan, E. ve Yıldız, Z. (2018). Zaman ve Mekân Kavramları Arasındaki Paradoksal İlişkisinin “Bulut Atlası” Filmi Üzerinden Okunması, *METU JFA Dergisi*, Sayı/1, 1-25, DOI: 10.4305.
- Erbay, M., Konakoğlu, N. ve Tufan, A. (2017). Sinemada Mobilya Kullanımı: Tek Mekânda Geçen Filmler, *İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi*, 481-493, ISSN: 2147-345.
- Ertem, Ü. (2010). *Sinema ve Mimarlık Etkileşiminin Örnek Kara Filmler Üzerinden İncelenmesi*, Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güntan, S. S. (2007). *Sinema Aracılığı ile Mimarlığın Sunumu: Wall Street-Borsa (1987) Filminin İncelenmesi*, Mimarlık Tarihi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İğdeli, K. B. (2013). *Mimarlık ve Bilim Kurgu Sineması İlişkisinin Ev Kavramı Üzerinden İrdelenmesi*, Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurtoğlu, A. (1986). Mobilya Stillerinin Tarihi Gelişimi, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, Sayı/3, Cilt/3, 70-91.
- Öztürk, B. (2012). *Sinemada Mekân Tasarımının İncelenmesi: Bilim Kurgu Sineması Örneği*, İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, Y. (2013). *XV. Louis ve XVI. Louis Stili Mobilyalarının Genel Özelliklerinin ve Günümüzdeki Örneklerinin İncelenmesi*, Mobilya ve Dekorasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sakarya, E. (2018). *Bilim Kurgu Filmlerinde Kent ve İç Mekân Olgusunun Zaman İçindeki Değişimi: Metropolis, 2001: A Space Odyssey, Blade Runner ve Minority Report Örnekleri*, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şerkercioğlu, S. (2017). *Mobilyanın Gelişim Süreci ve Doğu-Batı Sentezinin Osmanlı Mobilyası Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*, İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Üner, G. (2019). *Eş Zamanlı Devrim ve Gerçeklik Bükme Kavramlarının Doctor Strange Filmi Üzerinden Okunması*, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.